

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
природничо-географічний факультет, кафедра географії та методики її навчання (Україна),
Інститут педагогіки НАПН України, відділ методики навчання географії та економіки (Україна),
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,
природничо-географічний факультет, кафедра географії (Україна),
Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова,
геолого-географічний факультет (Україна),
Софійський університет імені Святого Климента Охридського (Болгарія),
Ойцовський національний парк (Польща),
Білоруський державний педагогічний університет імені Максима Танка,
факультет природознавства, кафедра географії
і методики викладання географії (Білорусь),
Газета «Краєзнавство. Географія. Туризм» (Україна),
Гайворонський районний краєзнавчий музей, Кіровоградська область (Україна)

**VIII ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
(З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)**

ГЕОГРАФІЯ ТА ЕКОЛОГІЯ: НАУКА І ОСВІТА

Умань,
9-10 квітня 2020 року

ЗМІСТ

<i>Браславська О.В., Кравцова І.В.</i> КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ ТА МЕТОДИКИ ЇЇ НАВЧАННЯ УМАНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ: ЗДОБУТКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	7
<i>Безверха Л.І.</i> АНТРОПОГЕННІ ТРАНСФОРМАЦІЇ НАЙБІЛЬШИХ РІЧОК АЗІЇ	16
<i>Безлатня Л.О., Макаревич І.М., Чернишова К.І.</i> ПРОБЛЕМИ ЛАНДШАФТНОГО РІЗНОМАНІТТЯ ВІННИЧЧИН	22
<i>Браславська О.В., Курус С.І.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ПРОБЛЕМНИХ ЗАВДАНЬ З ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ	27
<i>Гапонова Л.П.</i> МОНІТОРИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЦИКЛОПОІДНИХ КОПЕПОД НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІССЯ	31
<i>Герасименко О.В., Леута В.В.</i> АДАПТИВНІ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ЗМІНИ ВИРОБНИЧИХ ТЕРИТОРІЙ М. УМАНЬ (НА ПРИКЛАДІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЧАСТИНИ)	34
<i>Гончарук В.В., Макаревич І.М.</i> ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ ТА УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ ДОВКІЛЛЯ	37
<i>Денисик Г.І., Стефанков Л.І., Канський В.С.</i> ПОКИ ЩО НЕ ВИЗНАНІ, ОДНАК ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЛАНДШАФТОЗНАВСТВА В УКРАЇНІ	42
<i>Душечкіна Н.Ю.</i> ЕКОЛОГІЧНА ЯКІСТЬ ПИТНОЇ ВОДИ ЧЕРКАСЬКОГО РЕГІОНУ	48
<i>Душечкіна Н.Ю., Ляховський Я.Г.</i> ПРОБЛЕМА МАЛИХ РІЧОК НА ПРИКЛАДІ ПРИТОКИ РІЧКИ ПАЛАНКА	51
<i>Запорожець Л.М., П'ятківський О.С.</i> ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗАСОБАМИ ПРОЕКТНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ	55
<i>Зеленська Л.І.</i> ГЕОГРАФІЧНИЙ КВЕСТ: ГРА ЧИ ЕФЕКТИВНЕ НАВЧАННЯ?	59
<i>Зубкович І.В., Зубкович В.В.</i> ОЦІНКА ПРОСТОРОВО-ТИПОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ УГІДЬ БАСЕЙНОВОЇ СИСТЕМИ ОЗ. ОЗЕРЯНСЬКЕ (ВОЛИНСЬКЕ ПОЛІССЯ) ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ГІС-ТЕХНОЛОГІЙ	62
<i>Ігнатишин В.В., Іжак Т.Й., Ігнатишин А.В., Ігнатишин М.Б.</i> ЕКОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ГЕОФІЗИЧНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ В ЗАКАРПАТСЬКОМУ ВНУТРІШНЬОМУ ПРОГІНІ	66

<i>Имангулова Т.В.</i>	ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА УЧНІВ В ІНТЕРЕСАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	71
<i>Кисельов Ю.О., Шутак К.В.</i>	ПОСЕЛЕНСЬКІ ГІДРОЕКОСИСТЕМИ ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІЇ	75
<i>Ковальчук І.П., Шевченко О.В., Ковальчук А.І., Влаєва Д.О.</i>	ЦИФРОВЕ АТЛАСНЕ КАРТОГРАФУВАННЯ ОЦІНКИ ЗЕМЕЛЬ	78
<i>Козинська І.П.</i>	ОСНОВНІ ФАКТОРИ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ	83
<i>Кононенко С.І., Шемякін М.В.</i>	ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ МОНІТОРИНГ СТАНУ ОБ'ЄКТІВ У ЗОНІ РИЗИКУ	88
<i>Копилець Є.В.</i>	ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МЛИНАРСТВА В ОРГАНІЗАЦІЇ КРАЄЗНАВЧО-ПОШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ	92
<i>Коптєва Т.С.</i>	ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ КРИВОРІЗЬКОЇ ЛАНДШАФТНО-ТЕХНІЧНОЇ СИСТЕМИ	95
<i>Кравцова І.В.</i>	ВІЗІЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ В СТРУКТУРІ САДОВО-ПАРКОВИХ ЛАНДШАФТІВ	100
<i>Криловець М.Г., Шустова В.С.</i>	РОЛЬ ШКІЛЬНОГО КРАЄЗНАВСТВА І ТУРИЗМУ В СОЦІАЛЬНОМУ ВИХОВАННІ УЧНІВ	103
<i>Курганевич Л.П., Іванов Є.А.</i>	МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ПОВЕРХНЕВИХ ВОД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ: СТАН І ФУНКЦІОНУВАННЯ	107
<i>Лаврик О.Д., Цимбалюк В.В., Григоренко Д.В.</i>	БЕЛІГЕРАТИВНІ ДОЛИННО-РІЧКОВІ ЛАНДШАФТНО-ТЕХНІЧНІ СИСТЕМИ ПРАВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ	111
<i>Максютов А.О., Мельниченко В.А.</i>	ОБ'ЄКТИ СВІТОВОЇ СПАДЩИНИ ЮНЕСКО	113
<i>Мартинюк В.О., Зубкович І.В., Андрійчук С.В.</i>	БАТИМЕТРИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ОЗЕР ВОЛИНСЬКОГО ПОЛІССЯ ДЛЯ ПОТРЕБ ЇХНЬОГО ЛАНДШАФТНОГО КАРТОГРАФУВАННЯ	116
<i>Мацко П.В., Загорулько Д.М.</i>	ПРОСТОРОВИЙ РОЗПОДІЛ ГУМУСУ В ҐРУНТАХ ДПДГ «АСКАНІЙСЬКЕ» КАХОВСЬКОГО РАЙОНУ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	122
<i>Моргун Е.Н.</i>	ЕКОЛОГІЯ В КОЧЕВОМ ОБРАЗОВАННІ ЯМАЛЬСКИХ НЕНЦЕВ	124

Мороз Л.М., Люленко С.О.

**ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА МОНІТОРИНГ ЧИСЕЛЬНОСТІ
PISA PISA НА УМАНЩИНІ 128**

Назаренко Т.Г.

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ВЧИТЕЛЯ ГЕОГРАФІЇ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ
ШКОЛИ 131**

Науменко Н.В., Сологуб Н.С.

**ОБРАЗОВАНИЕ В ИНТЕРЕСАХ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ НА
ФАКУЛЬТЕТЕ ЕСТЕСТВОЗНАНИЯ БГПУ ИМЕНИ МАКСИМА
ТАНКА: ОПЫТ И ПРОБЛЕМЫ 135**

Озерова Л.А.

**ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕГРАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ У
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ТА НАУКОВИЙ ПРОСТІР 140**

Панкратенкова Д.О., Гнатик Я.А.

**РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ
ЛЬВІВЩИНИ 144**

Панкратенкова Д.О., Слободянюк А.С.

**ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В МЕЖАХ
ДУНАЙСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА 147**

Подзерей Р.В.

СУЧАСНА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНА СИТУАЦІЯ УКРАЇНИ 150

Поштарук Л.І., Поштарук В.І.

СУЧАСНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЇ 153

Поштарук Л.І.

**ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ
ГЕОГРАФІЇ 156**

Працьовитий М.М.

**ВИКОРИСТАННЯ ТЕОРІЇ ВЕЛИКОГО КОРДОНУ У ВИВЧЕННІ
МІЖЗОНАЛЬНОГО ГЕОЕКОТОНУ «ЛІСОСТЕП-СТЕП»
ПРАВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ 159**

Рожі І.Г., Мороз І.В.

**ТУРИСТСЬКА ІНФРАСТРУКТУРА ЖАШКІВСЬКОГО РАЙОНУ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ 163**

Ситник О.І., Гринюк Т.С.

**КОЛЬОРОВА ПРОМИСЛОВІСТЬ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ
ГОЛОВАНІВСЬКОГО РАЙОНУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ
ОБЛАСТІ 168**

Ситник О.І., Руда Л.А.

**ОСОБЛИВОСТІ ТЕМПЕРАТУРНИХ УМОВ ТА РЕЖИМУ
ЗВОЛОЖЕННЯ ТЕРИТОРІЇ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ У
2018-2019 с/г РОЦІ 173**

Ситник О.І., Наріжна О.М., Лячинський С.С.

**ІНВЕСТИЦІЙНІ ПЕРСПЕКТИВИ ЗВЕНИГОРОДСЬКОГО РАЙОНУ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ТУРИСТИЧНО-ПРИВАБЛИВОЇ
ТЕРИТОРІЇ 178**

<i>Совгіра С.В.</i>	
ОБГРУНТУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ НА ПРИКЛАДІ КУРСУ «ХІМІЯ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА»	183
<i>Сюткін С.І., Висторон О.М.</i>	
РЕГІОНАЛЬНЕ ЛІСОКОРИСТУВАННЯ ЯК ОБ'ЄКТ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	187
<i>Хлевнюк О.Я.</i>	
ВИШИТА ІКОНА ЯК ДУХОВНИЙ ФЕНОМЕН ГАЙВОРОНЩИНИ	190
<i>Чубрей О.С.</i>	
ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЗАСАДАХ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ	193
<i>Шабаш С.П., Белікова М.С.</i>	
ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	197
<i>Шищенко П.Г., Гавриленко О.П.</i>	
ВНЕСОК О.М. МАРИНИЧА В КОНСТРУКТИВНО-ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ (ДО 100-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)	200
<i>Штангей С.В.</i>	
СУЧАСНІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНИ	205
<i>Яценко В.С.</i>	
ПЕРЕДІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ВІДДІЛУ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОНОМІКИ В ІНСТИТУТІ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ	208
<i>Korchak Y.</i>	
INFORMATION DESIGN GEOGRAPHIC STUDENTS	211
<i>Makarevych I.M., Honcharuk V.V.</i>	
FORMATION OF INFORMATION COMPETENCE STUDENTS DURING STUDY OF GEOGRAPHY	212
<i>Shcherban I.Yu., Petrychuk O.I., Pylypchuk H.S.</i>	
HUMANS INFLUENCE ON GLOBAL WARMING	216
<i>Sytnyk Ivan</i>	
PALM COVE THE PEARL OF NORTHERN QUEENSLAND'S	219

3. Звенигородщина туристична. URL: <https://zvenrda.gov.ua/zvenigorodschina-turistichna-09-59-40-10-05-2016/>.
4. Лячинський С. Звенигора: З історії м. Звенигородка, знахідки кам'яної доби. Спадщина: Альм. Звенигородка, 2002. С. 3-4.
5. Незвичайні музеї Звенигородщини. URL: <https://provce.ck.ua/nezvyhajni-muzeji-zvenyhorodschynu/>.
6. Романів П. Інвестиційна привабливість Жидачівського району Львівської області як туристичної дестинації. *Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України: матеріали V міжнар. наук.-практ. конф. Кропивницький. ЛА НАУ, 2019. С.75-83.*

*Совгіра С.В., д.п.н., проф.,
зав. кафедри хімії, екології та методики
їх навчання УДПУ імені Павла Тичини
e-mail: sovgirasvitlana@gmail.com*

ОБГРУНТУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ НА ПРИКЛАДІ КУРСУ «ХІМІЯ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА»

Одним з основних засобів розвитку особистості, формування її базової культури виступає зміст освіти. Зміст освіти має історичний характер, оскільки він визначається цілями і завданнями освіти на певному етапі розвитку суспільства. В даний час для вирішення актуальних проблем людства потрібно якісно інший рівень знань – системний (або інтеграційний), що дозволяє розглядати сучасні проблеми з різних позицій та інтегративно. Сьогодні суспільство зацікавлене в тому, щоб його громадяни були здатні самостійно, активно діяти, приймати рішення, гнучко адаптуватися до мінливих умов життя (А. Бабенко, Н. Грищенко, І. Козловські, О. Мітрясова, Т. Нінова, Н. Падун, А. Падун, В. Радкіна, С. Серета, О. Туриця).

Сучасне розуміння ролі хімічної та екологічної освіти в розвитку суспільства зумовило відбір предметних сфер інтегрованих знань: це галузі наук хімії та екології.

Мета теоретичного синтезу – розробка цілісної теорії, що відображає роль хімічних та екологічних знань у житті суспільства, яка формує екоцентричне мислення і реалізує прогностичну функцію. У досліджуваних дисциплінах

потрібно виділити ті положення і закономірності, на які слід спиратися у всіх типах навчальних закладів.

Для досягнення логіко-наукової обумовленості змісту в основу розробленого курсу покладено основні наукові теорії інтегрованих дисциплін, необхідні для системного раціонального пізнання, які розглядаються в професійних програмах: періодичний закон, будова атома, хімічний зв'язок; будова твердих тіл, залежність властивостей речовин від їх будови; хімічні закони і закономірності, які не перебувають в предметній галузі загальної теорії, але необхідні для теоретичних узагальнень і висновків; поняття біосфери як еволюціонування відкритої системи, хімія біосфери.

Нами розроблена структурно-функціональна модель процесу інтеграції при навчанні в закладах вищої освіти. Системоутворюючим фактором інтеграції є цілі навчання: формування ноосферного мислення, яке передбачає формування інтегративно-цілісного мислення, екоцентричного світогляду, основ наукових знань і умінь, вдосконалення професійної підготовки. У контексті цих цілей визначені завдання навчання, виховання і розвитку студентів – завдання загального і професійного навчання, в тому числі хімічної, екологічної, професійної підготовки. Вирішення зазначених завдань досягається розробкою інтегрованого курсу, в якому цільові установки реалізуються шляхом: формування системи понять інтегрованих дисциплін на базі фундаментальних законів; формування основ ноосферного мислення на базі створення нових матеріалів та утилізації відходів; аналізу і розробки маловідходних і ресурсозберігаючих технологій.

Результатом навчання буде сформованість хіміко-екологічних знань і умінь, цілісне екоцентричне мислення, вміння самостійно звертатися по інформацію, досвід експериментальної та науково-дослідницької роботи.

Мета курсу – активізувати мислення майбутніх фахівців у раціональному використанні побутових і виробничих відходів, розробці, екологічно чистих технологій, заміни дорогої сировини і матеріалів на більш дешеві аналоги. Вибір шляхів розробки змісту інтегрованого курсу обумовлений можливістю його практичного застосування для вирішення актуальних екологічних та технологічних проблем.

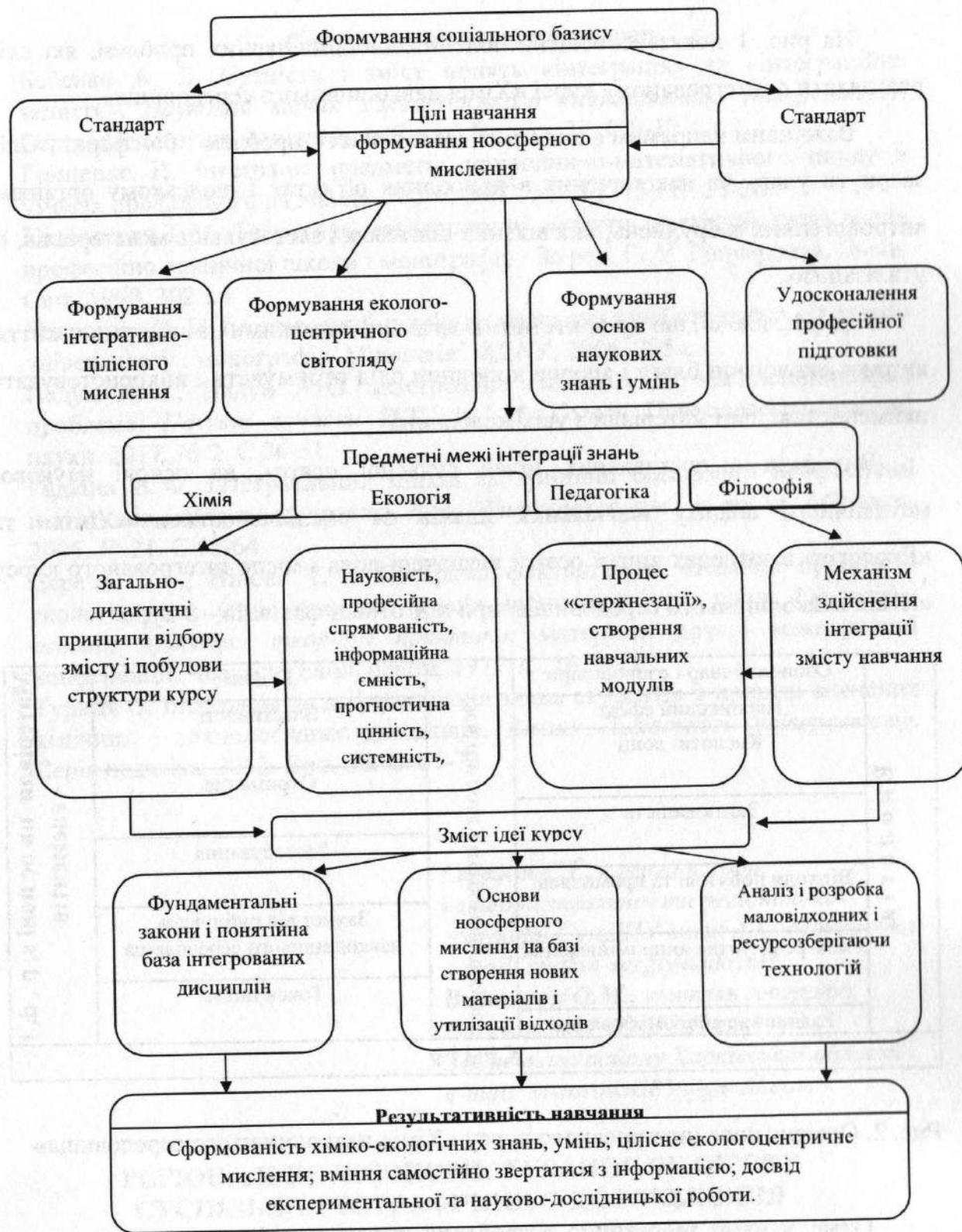

Рис.1. Структурно – функціональна модель процесу інтеграції дисциплін

На рис. 1 показано освітнє поле міждисциплінарних проблем, які слід розглядати в інтегрованому курсі «Хімія навколишнього середовища».

Важливим напрямом є вивчення екологічних проблем біосфери. Слід звернути увагу на накопичення в природних об'єктах і людському організмі антропогенних забруднень, викликаних синтезом і застосуванням матеріалів, їх утилізацією.

Підкреслюючи, що пріоритетними загальнолюдськими цінностями є життя, як таке, екологічні блага і здоров'я людини слід отримувати і використовувати найменш токсичні матеріали з усіх можливих.

Виходячи з поставлених цілей сучасної освіти, на основі науково-методичного аналізу навчальних планів за спеціальностями «Хімія» та «Екологія» в закладах вищої освіти визначені роль і місце інтегрованого курсу «Хімія навколишнього середовища» при підготовці фахівців – 3 курс.

ЕКОЛОГІЯ	Озоновий шар і озонові діри	Освітнє поле інтегрованого курсу	Будова	Матеріали на основі s, p, d, f - елементів
	Парниковий ефект		Властивості	
	Кислотні дощі		Отримання	
	Загазованість		Застосування	
	Відходи побутові та промислові		Захист від руйнувань навколишнього середовища	
	Електромагнітне випромінювання		Токсичність	
	Радіаційне випромінювання			
Хімія				

Рис. 2. Освітнє поле інтегрованого курсу «Хімія навколишнього середовища»

Отже, у нас теоретично розроблена структурно-функціональна модель процесу інтеграції дисциплін. Системотвірним фактором інтеграції є мета навчання: формування ноосферного мислення. Вирішення вказаних задач досягається розробкою інтегрованого курсу.

Список використаних джерел

1. Бабенко А. Л. Сутність і зміст понять «інтеграція» та «інтеграційне заняття». *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Педагогіка, соціальна робота». Випуск 37. С.9-12.
2. Гриценко Н. Інтеграція предметів природничо-математичного циклу в умовах профільного навчання. *Завуч*. 2007. № 21 (315). С. 25-26.
3. Козловська І. М. Теоретико-методологічні аспекти інтеграції знань учнів професійно-технічної школи : монографія / За ред. С. У. Гончаренка. Львів: Світ, 1999. 302 с.
4. Мітрясова О. П. Інтегрований підхід до навчання хімії студентів аграрного університету : монографія. Миколаїв: МДАУ, 2006. 295 с.
5. Падун Н. О., Падун А. О. Інтегроване навчання як міждисциплінарна проблема. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя* Психолого-педагогічні науки. 2017. № 2. С.26-31.
6. Радкіна В. Ф. Інтегративний підхід як принцип організації професійної підготовки майбутніх учителів. *Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І.Франка*. 2005. № 21. С.61-64.
7. Серета С. А., Нінова Т. С. Програма факультатива «Хімічні процеси і екологія» для учнів старших класів загальноосвітніх шкіл: *Екологія і освіта: проблеми теорії і практики*: матеріали другої міжнародної конференції. Черкаси: Екол. освіта, 1977. С. 162-172.
8. Туриця О. Інтеграція та диференціація знань студентів у процесі вивчення хімічних і технологічних дисциплін. *Вісник Львівського університету*. Серія педагогіка. 2012. Вип. 28. С. 65-73.

Сюткін С.І., к.геогр.н., доц.

кафедри загальної та регіональної
географії СумДПУ імені А.С.Макаренка
e-mail: siutkin-sergiy@ukr.net

Висторон О.М., вчитель географії
Пасічанської ЗОШ І-ІІ ст.

Зміївського району Харківської області
e-mail: vistorovski85@gmail.com

РЕГІОНАЛЬНЕ ЛІСОКОРИСТУВАННЯ ЯК ОБ'ЄКТ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Безсумнівним є той факт, що будь-яка господарська діяльність пов'язана із втручанням в природні комплекси. Вся історія існування людського суспільства являє собою безперервний процес природокористування – як сукупності всіх форм експлуатації природного-ресурсного потенціалу певних